

Handläggare: Ann Gardeström
Telefon: 08-508 25 411
Berit Jernberg
Telefon: 08-508 25 031

Central samordningsfunktion för ett utökat arbete med våldsutsatta barn och deras föräldrar, projektet Barnfrid Stockholm

Sammanfattning

Projektet Centrum för Gruppstöd har pågått i Stockholms stad i drygt tre år och avslutades vid årsskiftet 09/10. Projektet har drivits av Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen och finansierat med medel från Länsstyrelsen och har även inneburit en lika stor egen finansiering från stadens sida. Projektets uppdrag har varit att arbeta fram en organisation för Stockholms stad som innebär att mer stöd i form av bl.a. gruppstöd skall erbjudas utsatta barn. De grupper av barn som har varit aktuella är barn till föräldrar med psykisk ohälsa, barn till föräldrar med missbruksproblem samt barn som varit utsatta för att ha bevittnat våld i familjen. Under projekttiden har förvaltningen blivit allt mer uppmärksam på behovet av insatser direkt riktade till våldsutsatta barn, alltså barn utsatta för barnmisshandel, och deras föräldrar. Förvaltningen ansökte därför om medel från Länsstyrelsen för en central samordningsfunktion för ett utökat arbete med våldsutsatta barn och deras föräldrar, projektet Barnfrid Stockholm och beviljades medel för ett första år. Projektet påbörjades den första januari 2010. Projektet har endast påbörjat planeringen för det fortsatta arbetet, tagit myndighetskontakter, besökt

stadsdelsförvaltningar som kan involveras mer direkt i projektet samt inbjudit till referensgrupp samt styrgrupp. Förvaltningen bedömer att det är angeläget att ansöka om medel till ett andra år då Stockholms storlek innebär att man erfarenhetsmässigt vet att det behövs mer tid än ett år för att få utveckling och förändring till stånd. Den ursprungliga projektplanen kvarstår.

Bakgrund

Man kan konstatera att varje barn har sin egna unika och självständiga rätt till ett anständigt liv, här och nu, barndomen är inte endast en transportsträcka till det produktiva vuxenlivet. Varje enskilt barn har rätt att leva ett så fullgott liv som möjligt och samhället har ett ansvar för att främja detta. Barnkonventionens artiklar stärker på alla vis detta synsätt. Vi lever i ett välfärdssamhälle, där det är en självklarhet att alla barn får ta del sjuk- och hälsovård. Då det gäller psykosociala insatser och tillgängligheten till dessa kan vi konstatera att det finns utvecklingsmöjligheter. Endast en mindre del av de barn som drabbas av våld i nära relationer får möjlighet att bearbeta sina hemska upplevelser.

Centrum för gruppstöd

Hösten -06 började arbetet med projektet Centrum för Gruppstöd, på Socialtjänstförvaltningens stab i Stockholm. Projektet var finansierat med medel från Länsstyrelsen och innebar en lika stor egenfinansiering från kommunens sida. Projektet pågick i drygt tre år och avslutades i december -09.

Projektets uppdrag var att arbeta fram en organisation för Stockholms stad som innebär att mer stöd i form av bl.a. gruppstöd skall erbjudas utsatta barn. De grupper av barn som var primärt fokus för projektet var barn till föräldrar med psykisk ohälsa, barn till föräldrar med missbruksproblem samt barn som varit utsatta för att ha bevittnat våld i familjen. Det gruppstöd som man åsyrftar är den arbetsmetod som framgångsrikt har använts i Sverige sedan slutet av 80-talet och där Ersta Vändpunkten är föregångare till i stort sett allt senare arbete med barn och unga i grupp i de tre målgrupperna. Det vanliga är att barngruppen träffas ca 15- 20 gånger. Att varje träff har ett bestämt tema och att temat tydliggörs genom ”föreläsningar”, lekar och övningar. Det grundbudskap man förmedlar till barnen är att: du är inte ensam, du har ingen skuld till att dina föräldrar missbrukar/mår dåligt. Du har rätt att ha det bra även om andra mår dåligt. Du behöver

inte få en likadan situation som vuxen. Du har personliga rättigheter och personliga gränser. Du har rätt att säga nej.

Projektet Centrum för Gruppstöd har föregåtts av ett tidigare projekt, Barnstöd Stockholm. Det projektet drevs med medel från stadens kompetensfond under ett och ett halvt år. Projektet Barnstöd Stockholms primära syfte var att öka kunskapen om livsvillkoren för barn till föräldrar som missbrukar, barn till föräldrar med psykisk ohälsa och barn som lever med våld i nära relationer.

I Stockholms stad bor drygt 153 000 barn under 18 år. 8 % av alla Sveriges barn bor i Stockholm. 12 % av de barn som föddes i Sverige under 2008, föddes i Stockholms stad. Trots Stockholms storlek finns inget handlingsprogram eller någon samlad strategi för att möta och hjälpa misshandlade barn och deras föräldrar. Utifrån projektet Centrum för Gruppstöds grundförutsättningar var fokus på barn som har *bevittnat* våld och ett stort antal medarbetare, 21 personer har gått utbildning i individuella krissamtal för barn och ungdomar som har bevittnat våld, s.k. Trappan- samtal på Ersta Sköndal Högskola i samarbete med Rädda Barnen. (Se förklaring angående Trappan nedan) Detta efter kartläggning av behoven i staden.

Dessa 21 säkerställer att det finns minst två utbildade i Trappan- modellen per stadsdelsförvaltning samt på Socialjouren. Systerjouren Somaya har erbjudits en utbildningsplats för att ytterligare höja kvalitén i sitt barnmottagande på jouren. För medarbetare som redan tidigare har gått utbildning i Trappan har metoduppföljning erbjudits av Inger Ekbohm verksam vid Rädda Barnen och en av upphovskvinnorna till modellen. 13 medarbetare har deltagit vid 4 tillfällen. Storföreläsning (70 platser) har hållits av BuP Bågen, Barn- och ungdomspsykiatrins specialmottagning för barn som upplevt våld i familjen. Vid tre tillfällen. Ytterligare ett tillfälle har erbjudits på samma tema i samarbete med Lst, 90 platser fylldes. (Allt som allt 300 personer, viss frånvaro 10%). Att döma av det stora intresset bland socialarbetare i Stockholms stad – så är ämnet högaktuellt och något som är del av de flesta socialarbetares vardag.

Central samordningsfunktion för ett utökat arbete med våldsutsatta barn och deras föräldrar, projektet Barnfrid Stockholm

Swedenborgsgatan 20B. 106 64 Stockholm
Telefon 08-508 25 000. Fax 08-508 25 020
berit.jernberg@sot.stockholm.se

Projektet har i samarbete med BRIS erbjudit utbildning i manualen "Mina föräldrar är skilda" för barngruppsverksamhet för barn i skilsmässa. Barn som far illa i komplicerade vårdnadstvister är en synlig grupp inom socialtjänsten och det är inte ovanligt med inslag från de tre problemområdena våld, missbruk och psykisk ohälsa. Samtliga stadsdelsförvaltningar har erbjudits plats för två medarbetare. Endast tre stadsdelsförvaltningar har avstått. I överenskommelsen med BRIS ingick även handledning då man har startat grupp.

Ett "Skilda världar" nätverk har startat för dem som gått utbildningen och nu arbetar som ledare för barngrupp. Sju stadsdelsförvaltningar kan erbjuda "skilda världargrupp" för närvarande. 11 grupper hölls i staden under 2009.

Under projektiden har det blivit tydligt att det inte finns någon speciell verksamhet eller metod som riktar sig till barn som själva har blivit misshandlade. Medvetenheten är stor angående barns utsatthet i våldsutsatta familjer bland professionella, men samhällets beredskap för att möta dessa barn är begränsad. Socialtjänstens erbjuder naturligtvis insatser för de familjer som vill och kan ta emot en sådan. Komet, föräldrautbildning, är en vanlig insats som dock kräver väl motiverade föräldrar. Även förstärkt Komet kan erbjudas i de flesta stadsdelar. Men det finns ingen beforskad, evidensbaserad metod (i Stockholm) särskilt anpassad för dessa familjer, samtidigt som vi vet att dessa barn ofta bor kvar i sina hem då det under utredningen visar sig att föräldrarna inte brister i sådan grad att LVU är tillämplig. En anmälan till socialtjänsten med efterföljande polisanmälan är i sig en kraftig intervention som i sig oftast förhindrar fortsatt misshandel men det saknas specifika insatser att erbjuda efter utredning. Dessutom är polisanmälan och polisens utredning ofta problematisk för barnet och familjen där det krävs stor samarbetsförmåga mellan polis, socialtjänst och familj, något som inte alltid fungerar.

Vi vet att misshandel och övergrepp mot barn är en av orsakerna till omhändertagande. Men vi vet också att ett långt större antal barn får uppleva våld mot egen person än de som omhändertas, placeras frivilligt eller erbjuds stöd eller behandling.

Barn till föräldrar med psykisk ohälsa, barn till föräldrar med missbruksproblem samt barn i familjer där våld och övergrepp mellan vuxna förekommer utgör särskilt utsatta grupper i samhället. Allt för ofta omfattas ett och samma barn av problematik från flera av dessa områden och därtill ekonomisk utsatthet. Ekonomisk utsatthet är den enskilt största komponenten som ökar risken för att barn misshandlas. (Stiftelsen Allmänna Barnhuset 2007)

Genom forskning kan vi konstatera att utsatta barn löper en mycket förhöjd risk att utvecklas på ett ogynnsamt sätt och få egna likartade problem i vuxenlivet. Genom forskning vet vi också att barn som trots svåra uppväxtförhållanden utvecklas till socialt välfungerande vuxna har haft stöd och bekräftelse från någon vuxen under uppväxten.

Barn som upplever våld i nära relationer

Projektet Centrum för Gruppstöd konstaterade i tidigt sked att barn som har varit utsatta för att ha bevittnat våld mot närstående är den grupp barn där det bör erbjudas både individuella krissamtal och stöd i grupp. Trappan är en arbetsmodell som Rädda Barnen har tagit fram och som har använts inom socialtjänsten sedan 1999. Trappan är en metod för individuella krissamtal. Trappan är även ett verktyg för vidare bedömning av vilken hjälp barnet bör erbjudas. Idag finns ingen utarbetad, officiell manual för arbete i grupp enligt Trappan eller annan modell. Det förekommer dock att man träffar barn i grupp även inom detta område, t.ex. på Stockholms stads Kriscentrum för kvinnor, Alla Kvinnors Hus och den nystartade verksamheten på Ersta Fristad.

Barnet som vittne och direkt drabbad

Barn som deltagande vittnen är utsatta. Vittne är en person som utan att vara part används som kunskapskälla för att i rättegång utreda händelseförloppet som är av betydelse för målet, detta enligt Nationalencyklopedin. Enligt den definitionen kan det anses fel att prata om att ett barn är vittne eller har bevittnat våld, när pappa slår mamma.

Det är en psykologisk omöjlighet att inta en vittnesposition i meningen utanförstående betraktare inför en händelse som är en del av ens egen livsmiljö. Det gör barnen till deltagande vittnen i en situation de inte själva valt eller ansvarar för. De måste på något sätt förhålla sig till, och uppträda, i den livsmiljö som är deras.

Deltagande vittne beskriver barnets subjektstillning i situationen som vittne. Att använda begreppet utsatt för att bevittna våld innebär ett ytterligare förtydligande av den offerposition som barnet befinner sig i. (Lägesbeskrivning. Socialstyrelsen 2005 s.16)

Många barn som har bevittnat våld i nära relationer är svårt traumatiserade och har uttalade behov av individuell och terapeutisk hjälp. Att som barn se den som man är helt beroende av och som är garanten för upprätthållandet av ens existens vara hotad till livet, kanske nära att bli ihjälslagen kräver mycket kvalificerat stöd för bearbetning.

Barn som växer upp i familjer där mamma misshandlas är en mycket utsatt grupp. Det finns tydliga samband mellan kvinnomisshandel, barnmisshandel och sexuella övergrepp. Misshandel mot kvinnor är av den omfattningen att det är att betrakta som ett samhällsproblem. Av naturliga skäl så finns det inga säkra siffror på hur många barn som lever med våld i nära relationer i Sverige idag. Uppskattningar från Socialstyrelsen säger 100 000 till 200 000. Hälften av dessa upplever våld ofta. I en enkät 2001 där 10 000 slumpmässigt utvalda kvinnor frågades hade en tredjedel erfarenhet av våld från tidigare make/sambo. Bland ensamstående kvinnor med barn under 18 år hade 45 % utsatts för våld av tidigare make/sambo. Varje år är det ca 1 500 barn i Sverige som bor på kvinnojour. Sambandet mellan barn som har bevittnat våld och barnmisshandel är som tidigare nämnts tydligt. Man räknar med att det finns 15 gånger högre risk för barnmisshandel när barnets mamma misshandlats. (Ekbom, Landberg 2002.s.14)

Barn berättar sällan om våldet de upplever i familjen. De lär sig att det är något man håller hemligt. De uppfattar att våld är något som vuxna kan använda för att uppnå sina syften. Många barn känner skuld för våldet i familjen. De kanske uppfattar att de är direkt orsak till att mamma och pappa blir osams och att det slutar med misshandel. Skuldbördan är mycket stor och många barn hittar orsaker hos sig själva som inte har någon förankring i verkligheten. Symtomen hos barn till misshandlade kvinnor är oftast de samma som hos barn som far illa av andra orsaker. Det förekommer också att barn inte har några symtom alls. Äldre barn utvecklar ofta ett eller flera specifika symtom, små barn får oftast somatiska problem. Starka känslor av skräck, rädsla för döden och för att förlora sin mamma ligger bakom de symtom som barnen utvecklar. Barnets upplevelser kan leda till att de ser världen som oförutsägbar och fientlig. Studier visar att utsatta barn tenderar att vara mer aggressiva och det finns en förhöjd risk att barn som växer upp med misshandel som vuxna utsätter andra för liknande brott.

Kvinnomisshandel är en riskfaktor när det gäller föräldraskapet. Många kvinnor blir traumatiserade och därigenom stresskänsliga, känslomässigt avtrubbade, instabila och deprimerade alla delar som försvårar ett fulgott föräldraskap.

Ofta hävdar kvinnor som har misshandlats att barnen inte har varit involverade i det inträffade, Statistiken hävdar något annat. Intervjuade barn på kvinnohus visar att endast 2 % av barnen inte hade varit närvarande vid misshandelstillfället. Tvärtom så är det i samband med misshandeln av mamman som många barn själva blir slagna då de försöker att gå i mellan och skydda sin mamma.

Våld mot barn

Stiftelsen Allmänna Barnhuset fick i uppdrag av regeringen att i samverkan med Statiska centralbyrån genomföra en kartläggning av barns erfarenheter av kroppslig bestraffning, barn i missbruksmiljöer skulle särskilt studeras liksom föräldrars attityder till och erfarenheter av kroppslig bestraffning av barn. Den nationella kartläggningen genomfördes 2006-2007. Den senast genomförda kartläggningen innan dess genomfördes 2000 av Kommittén mot barnmisshandel.

I rapportens förord står att:

det är angeläget att det regelbundet genomförs kartläggningar av våld mot barn för att kunna följa utvecklingen över tid... Det är viktigt att i god tid uppmärksamma förändringar och kunna anpassa förebyggande insatser till ändrade misshandelsmönster. Barn och föräldrars egna uppgifter är de enda någorlunda säkra indikatorerna på förekomsten av misshandel, medan sekundär rapportering som polisanmälningar och socialrapporter vanligtvis ger en betydande underrapportering.

Det man kan se i både undersökningen från 2000 och 2006 är att svag familjeekonomi är den faktor som har starkast samband med kroppslig bestraffning. (skriftserie 2007:4)

Kommittén mot barnmisshandel visade genom flera enkätundersökningar riktade till barn, föräldrar och unga vuxna att under 1970-talet blev ungefär hälften av alla barn agade. Under 1980-talet sjönk den siffran till en tredjedel och på 90-talet drabbades en femtedel.

Varje år dör barn i Sverige till följd av misshandel, det finns även barn som får kroniska skador. Fysisk misshandel är alltid farligt, ibland livsfarligt. Varje år så förlorar något barn i Sverige en förälder till följd av misshandel i hemmet, vanligtvis sin mamma. För de barn som inte skadas fysiskt kan de psykiska, känslomässiga skadorna bli svåra.

Det viktigaste för barn som misshandlats eller lever med våld i familjen är att få stopp på våldet. Fortsatt våld är en allvarlig riskfaktor. Socialtjänstens arbete är avgörande för att bedöma ett barns behov av skydd. Familjer där våld har förekommit är ofta i behov av praktisk, medicinsk och terapeutisk hjälp. (Akta Barnen 2007 s.18-19). På Rädda Barnens centrum för barn och ungdomar i kris har man funnit att barn, stora som små i större utsträckning än i dag bör ges möjlighet att formulera och berätta sin historia och bli lyssnade på. Även mycket små barn har stora möjligheter att sätta ord på det som hänt, man har funnit att de bara behöver mer tid. Genom att berätta det de varit med om kan de få hjälp att bearbeta sina upplevelser. (a.a. s 28).

BUSS -utredningen

Barnuppdraget i Stockholms socialtjänst, BUSS, kartlade och utredde barnavården i Stockholm och presenterade resultaten till socialtjänst- och arbetsmarknadsnämndens sammanträde i mars 2009. En av de saker som flera av stadsdelsförvaltningarna påpekade var att många anmälningar rör våld mot barn men att man ser svårigheter både vad gäller samverkan med polis och åklagare samt att man saknar beprövade insatser att ta till för de barn och familjer där man inte har skäl för att ingripa enligt LVU. Detta utmynnade i ett uppdrag till förvaltningen att arbeta för att introducera metoder för behandling av familjer där det förekommit barnmisshandel och barnen bor kvar i hemmet.

Barncentrum i Stockholm – Barnahus

Barnahus är en nationell försöksverksamhet med samverkan under gemensamt tak vid misstanke om brott mot barn. Rikspolisstyrelsen, Rättsmedicinalverket, Socialstyrelsen och Åklagarmyndigheten står bakom. Verksamheten Barncentrum i Stockholm började som projekt men permanentades 2006. I socialstyrelsens rapport om Barnahus konstaterar man att det är viktigt att barn som varit utsatta för misshandel eller sexuella övergrepp får stöd i omedelbar anslutning till sin berättelse. Man delar in stödet i krisbemötande, krisstöd och krisbearbetning. Med krisbemötande avser man ett empatiskt och praktiskt gott omhändertagande. Med krisstöd menar man hur man i samtalsform hjälper barn och föräldrar att förstå vad de utsatts för, berätta om vanliga reaktioner vid kriser, ge information om vad som kommer att hända o.s.v. I krisstödet ingår även att göra en bedömning av barnets eller föräldrarnas behov av ytterligare stöd och behandling. Krisbearbetning avser terapeutisk bearbetning, inklusive trauma bearbetning. Trauma – och krisbearbetningens syfte är att gå igenom upplevelserna i lugn takt och på sikt kunna

integrera, det vill säga stå ut med, att det man upplever har hänt. Många drabbade är traumatiserade och plågas av minnen som ständigt påminner om traumat. (Barnahus. 2008. s 71) Barncentrum i Stockholm har ingen behandlingsverksamhet. Personalen på Barncentrum arbetar för ett bra omhändertagande för både barn och medföljande vuxna. Förhoppningen med ett bra bemötande är även att i ett längre perspektiv kunna motivera familjen att ta emot stöd och behandling från socialtjänsten eller BUP och att stödja den förskole- eller skolpersonal som eventuellt följer med barnet.

Lagar och konventioner

Barn som bevittnar våld skall ses som brottsoffer

Den 15 november 2006 trädde nya regler i kraft i brottskadelagen som innebär att barn som upplever hur en närstående inom familjen blir misshandlad, betraktas som brottsoffer genom att bli berättigad till brottskadeersättning. Detta innebär att ett barn kan få viss ersättning från Brottsoffermyndigheten för psykiskt lidande och socialnämnden bör även erbjuda barnen stöd och hjälp. Dock är det fortfarande så att brottet fortfarande endast anses ha begåtts mot den vuxne. Barnet betraktas inte som målsägande enligt rättegångsbalken. Därigenom kan inte barnets polisanmäla att ett brott begåtts mot barnet självt eftersom brottet inte anses riktat mot barnet. Om barnet gavs full status som brottsoffer, det vill säga som målsägande skulle det kunna polisanmäla att ett brott begåtts mot barnet självt. Så länge barnet inte betraktas som målsägande kan barnet inte få en särskild företrädare vid en förundersökning eller rättegång. Barn Ombudsmannen driver denna fråga och menar att en ändring skulle kunna få en normbildande effekt såsom vid kriminaliseringen av barnaga 1979.(BO)

Särskilt om brottsoffer

Socialtjänstens ansvar för dem som har utsatts för brott regleras i 5kap.11 § SoL. I bestämmelsernas tredje stycke markeras hur viktigt det är att barn som bevittnat våld får den hjälp och stöd som de behöver.

”Socialnämnden skall också särskilt beakta att barn som bevittnar våld eller andra övergrepp av eller mot närstående vuxna är offer för brott och kan vara i behov av stöd och hjälp.”

Barnkonventionen

Barnkonventionen är inriktad på individen – det enskilda barnet - och sakartiklarna handlar om att barnets rätt att få sina grundläggande rättigheter och behov tillgodosedda. Barnkonventionen innehåller fyra grundläggande principer som ska vara styrande för övriga artiklar, men som också har en självständig betydelse. Det är principen om ickediskriminering (artikel 12), principen om barnets bästa (artikel 3), rätten till liv och utveckling (artikel 6) samt rätten att få komma till tals och bli respekterad (artikel 12). (sid 15 Barnahus)

I artikel 19 står det. Barnet har rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld och mot vanvård eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare.

Föräldrabalken: Förbud mot aga

Sedan 1979 är det förbjudet enligt svensk lag att aga barn. (6 kap. 1§ föräldrabalken) Enligt bestämmelserna får man inte utsätta barn för kroppslig bestraffning eller annan kränkande behandling. Förbudet mot aga markerar att föräldern aldrig får använda våld i barnets fostran. Förbudet innebär inte någon straffrättslig sanktion mot den som bryter mot bestämmelsen.

Brottsbalken: bestämmelser om misshandel

Brottsbalkens bestämmelser om misshandel gäller för barn såväl som vuxna. Det finns inga särskilda bestämmelser då det gäller barn som misshandlats.” den som tillfogar en annan person kroppsskada, sjukdom, eller smärta eller försätter honom i vanmakt eller något annat sådant tillstånd” (3 kap. 5§ brottsbalken) för misshandel till fängelse i högst två år eller om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader. Är brottet grovt döms personen för grov misshandel till fängelse i lägst ett år och högst tio år(3 kap.6§brottsbalken)

Socialtjänstlagen (SOL): Samhällets ansvar

Socialtjänsten har det yttersta ansvaret för att alla som vistas i kommunen får den hjälp och det stöd de behöver (2 kap. 2§ SOL).

Särskilt om barn och unga

Socialnämnden skall verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden, med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och ungdomar som visat tecken till ogynnsam utveckling och sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt får det skydd och stöd de behöver. (5 kap. 1§ SoL).

Anmälningsskyldighet

För att socialnämnden skall kunna tillvarata barnets behov av hjälp och stöd behöver den information om att barn far illa. Informationen kan komma från allmänheten, myndigheter eller enskilda yrkes utövare.

I första stycket i 14 kap. 1 SoL finns en bestämmelse med en uppmaning till allmänheten att anmäla till socialtjänsten om man får kännedom om något som kan innebära att man behöver ingripa till barns skydd.

I 14kap 1§ SoL andra stycket anges en skyldighet för vissa myndigheter och anställda vid sådana myndigheter att genast anmäla till socialtjänstnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd. Det räcker med en misstanke om att barnet behöver hjälp, för att skyldigheten att anmäla skall gälla.

Samma anmälningsskyldighet som gäller inom den offentliga sektorn gäller även för dem inom yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet som berör barn och unga eller annan yrkesmässigt bedriven enskild verksamhet inom hälso- och sjukvården eller på socialtjänstens område.

Socialtjänsten skall alltid utan dröjsmål utreda en anmälan om barnmisshandel.

(11kap.1§SoL).

Den som misstänker att ett barn misshandlas ska anmäla detta även om han eller hon har tystnadsplikt. Anmälningsskyldigheten väger tyngre än tystnadsplikten. (Akta barnen. Om våld mot små barn. 2007 Rädda Barnen. Stiftelsen Allmänna Barnhuset).

Förvaltningens förslag

Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen anser att det finns ett behov av att arbeta kommunövergripande med frågan våldsutsatta barn. Projektet barnfrid Stockholm startade den första januari 2010 efter godkännande från Länsstyrelsen om senare lagt start datum. Projektet har endast påbörjat planeringen för det fortsatta arbetet, tagit myndighetskontakter, besökt stadsdelsförvaltningar som kan involveras mer direkt i projektet samt inbjudit till referensgrupp samt styrgrupp. Förvaltningen bedömer att det är angeläget att ansöka om medel till ett andra år då Stockholms storlek innebär att man erfarenhetsmässigt vet att det behövs mer tid än ett år att få utveckling och förändring till stånd. Den ursprungliga projektplanen kvarstår.

Den kunskap som finns är att barn som utsätts för våld oavsett om det är bevitnat eller mot barnet självt, ger skador som kan få livslånga och förödande konsekvenser för barnet. Utsatta barn omfattas ofta av problematik från många områden och det kan tyckas orimligt att dela upp varje område för sig. Förvaltningen anser dock att det är både nödvändigt och viktigt med fördjupad kunskap inom de specifika områdena. Det är en väg att synliggöra de utsatta barnen.

Det är glädjande att se att mycket aktuell litteratur är skriven gällande barn som upplever våld i nära relationer, men det är en påfallande skillnad då utredarna har sökt skriftligt material om barn som själva är utsatta för våld. Här kan det vara på sin plats att åter igen understryka att många barn som lever i familjer där våld mellan vuxna förekommer också själva blir direkt drabbade av våldet.

Precis som vi ser inom andra områden, så finns det anledning att tro att ett större antal barn skulle be om hjälp om möjligheterna till sådan var mer lätt att få. Det samma gäller säkert de föräldrar som själva är medvetna om och känner att de har ett destruktivt beteende mot sina barn. Fanns det mer lättillgänglig hjälp att få, skulle man vara mer benägen att öppna upp för förändring. Sammanfattningsvis föreslår socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen att staden ansöker om medel för att inrätta en central samordningsfunktion för att driva projektet Barnfrid Stockholm även under år två. Samordnarens funktion blir att:

- Kartlägga omfattningen på våld direkt riktat mot barn i Staden
- Kartlägga möjliga insatser för våldsutsatta barn.
- Inleda samarbete med aktörer inom frivilligsektorn inom området

Central samordningsfunktion för ett utökat arbete med våldsutsatta barn och deras föräldrar, projektet Barnfrid Stockholm

Swedenborgsgatan 20B. 106 64 Stockholm
Telefon 08-508 25 000. Fax 08-508 25 020
berit.jernberg@sot.stockholm.se

- Utarbeta en strategi för implementering av verksamma insatser
- Arbeta för implementering
- Erfarenheter och uppbyggda strukturer från det avslutade projektet Centrum för Gruppstöd skall tas till vara.

Källförteckning

Akta barnen om våld mot små barn. (2007) Rapport. RäddaBarnen

Almqvist, Kjerstin och Broberg, Anders. Barn som bevittnat våld mot mamma. Rapport Lundby stadsdelsförvaltning. Göteborg.

Arnell, Ami och Ekblom, Inger (1999) ” och han sparkade mamma...” Möte med barn som bevittnar våld i sina familjer. Trelleborg. Rädda Barnen.

Statens offentliga utredningar. (2001) Barnmisshandel. Att förebygga och åtgärda. Slutbetänkande för kommittén mot barnmisshandel. SOU 2001:72

Ekblom, Inger och Landberg Åsa. Barn i skuggan av våldet.(2002) Projektredovisning. Socialstyrelsen.

Barnahus – försöksverksamhet med samverkan under gemensamt tak vid misstanke om brott mot barn. (2008) Rapport. Socialstyrelsen

Eriksson, Maria (2006) Mäns våldsutövande- barns upplevelser. Rapport. Regeringskansliet

Eriksson, Maria(2007) Barn som upplever våld. Stockholm. Gothia Förlag.

Friis Eva(2008) Sociala utredningar om brottsutsatta barn. Målgrupp, handläggning och insatser. Delrapport 3 i utvärderingen av nationell försöksverksamhet med barnahus 2006-2007.

Jernberg, Berit och Munier Katarina (2007) Tjänsteskrivelse: Dnr:119-0019/2007

När mamma blir slagen. Att hjälpa barn som levt med våld i familjen. (2005) Lägesbeskrivning. Socialstyrelsen

Stockholms stads program för kvinnofrid (2007) Stockholm. Socialtjänstförvaltningen

Våld mot barn 2006-2007. (2007) Stiftelsen Allmänna Barnhuset och Karlstads universitet. Skriftserie 2007:4

Projektbudget

Huvudman: Socialtjänst- och arbetsmarknadsförvaltningen

Projekt: Barnfrid Stockholm. Ansvarig kontaktperson: Ann Gardeström

Budgeten avser tiden: 1/1 2011 – 31/12 2011

Projekttid; start 1/1 2010, slut 31/12 2011

Kostnader:

<i>Personalkostnader</i>	600 tkr
(35 tkr mån + soc.avg)	
<i>Utvärdering, extern</i>	50 tkr
<i>Administration</i>	80 tkr
(förv. schablon intern service)	
Tryckkostnader	50 tkr
Manualer, framställning	200 tkr
Inköp litteratur 14 sdf, soc.jour, frivillig sekt	25 tkr
Trycksaker/affischer	50 tkr
<i>Planerade aktiviteter</i>	
Utbildningar 14 sdf, soc.jour, frivillig sekt	150 tkr
Lokalhyra	50 tkr
Studieresa 14 sdf, soc.jour, frivillig sekt	50 tkr
It-stöd, framtagande av ”e-learning” verktyg	200 tkr
<i>Andra kostnader</i>	
Förtäring	5 tkr
Totalsumma projektkostnader	1 510 tkr
Finansiering	
Egen insats	755 tkr
Sökt projektbidrag från Länsstyrelsen	755 tkr

Central samordningsfunktion för ett utökat arbete med våldsutsatta barn och deras föräldrar, projektet Barnfrid Stockholm

Swedenborgsgatan 20B. 106 64 Stockholm
Telefon 08-508 25 000. Fax 08-508 25 020
berit.jernberg@sot.stockholm.se